

Siemenkuulumisia 4/2010

Suurkiitokset taas kaikille Teille ahkerille kerääjille, jotka olette lähettäneet siemeniä Maatiaisen siemenvälitykseen. Ennätyskuuma kesä sai kaiken kukkimaan runsaasti, mutta paikoitellen pitkäaikainen kuivuus sitten näännytti kasvit niin että siemenet eivät jaksaneet kehittyä. Tämä näkyi hieman myös lähetettyjen siemen erien määrässä.

Kuten syysmyyntikampanjasta huomasitte, kauan kaivattua köynnöspinaattia on taas saatavana, nyt varmasti oikeita siemeniä!

Myös kysyttyä käärmeenlaukkaa ja helmivalkosipulia löytyy jälleen.

Mustajuuri maistui myös Ruotsin prinsessalle, kuten hänen taannoisen Suomen vierailunsa aikana saimme lehdestä lukea. Tämänkin lajin siemeniä saimme runsaan erän. Hieman kärsivällisyyttä ja tilaa pihalla tarvitsevat he, joita kiinnostaa jalopähkinät. Tarjolla on japanin-, amerikan- ja mantsurianjalopähkinöitä, Helsingin puistoista kerättyjä. Nämä pähkinät kaisivat päästä multiin mahdollisimman nopeasti.

Kun laitate mukaan tietoja niiden siementen alkuperästä, jotka ovat peräisin Maatiaiselta ja jos teillä on siemenpussi tallessa, tärkeätä olisi ilmoittaa eränumero. Siis se numero, joka on pussin tekstissä ALIMMAISELLA rivillä. Siinä on rivi numeroita ja viimeisenä nimikirjaimet. Tämä numero kertoo meille kannan iän ja muitakin tietoja, jotka ovat siemenrekisterissä. Yläreunassa oleva numero on tilausnumero.

Kohtalaisesti siemeniä on siis tullut tänne "puhdistamoon ja pakkaamoon". Kiitos niistä. Jos jollakin on vielä pussukoissa ylimääräisiä siemeniä, laittakaahan tulemaan, että ne saadaan mukaan seuraavaan luetteloon.

Hyvää loppuvuotta toivotellen *Pirkko Kukkola*

Herneitä ja ylläpitoviljelyä

Kiinnostaako teitä ”Kerimäkeläinen” rokkaherne? Kysymyksen esitti jäsenemme sementtilauksen yhteydessä. Hän oli 6-7 vuotta sitten tilannut hernetä Maatiaiselta ja viljellyt sitä siitä lähtien vuosittain. Vuoden 2004 siemenluettelosta tosiaan löytyi tämä maatiainen: Tarhaherne *Pisum sativum* "Kerimäki". Vanha kunnan rokkaherne! Palot lyhyitä (4-5 cm), herneet keltaiset, pyöreät ja pienehköt. Kukat pienet, valkoiset. 150 - 200 cm. Kotoisin Kerimäeltä.

Teitä utteria vihannesten ja muiden maatiaisten ylläpitäjiä löytyy varmasti runsaasti. Siltikin on sellainen tunne, että vuosien saatossa Maatiaisen siemenvälitykseen on tullut enemmän etenkin maatiaisvihannesten siemeniä kuin mitä niitä viime vuosina on ollut luettelossa tarjolla. Siemenet siis kyllä päätyvät viljelyyn vaan eivät välttämättä palaudu välitykseen. Tärkeintä tietenkin on että ne siitä huolimatta pysyisivät viljelyssä.

Asian tilan parantamiseksi seuraavaan siemenluetteloon tulevat omaksi ryhmäkseen ne maatiaisvihannesten siemenet, joita on niin vähän että niitä voidaan välittää vain ylläpitoviljelyyn sitoutuville kasvattajille.

Mitä tämä ylläpitoviljely sitten tarkoittaa ja mihin se velvoittaa? Se tarkoittaa sitä, että siementen tilaaja sitoutuu lähettämään kasvin siemeniä Maatiaisen siemenvälitykseen kolme kertaa seuraavan viiden vuoden aikana. Ylläpitokasvattaja sitoutuu myös ilmoittamaan meille, jos hän haluaa lopettaa kasvin viljelyn niin tiedämme etsiä tilalle toisen kasvattajan. Tavoitteena on että kaikilla maatiaisilla olisi riittävä määrä ylläpitokasvattajia ja että meillä on myös heidän yhteystietonsa, siltä varalta jos joku laji tuntuu katoavan välityksestä liian pitkäksi aikaa.

Tämä ylläpitoviljelijöiden kartoitus käynnistyy nyt maatiaisvihanneksista. Ovathan monet vihannekset yksivuotisia ja siinä mielessä enemmän meidän ihmisten armoilla kuin monivuotiset kasvit. Ennakkotietona mainittakoon että ylläpitokasvattajia kaivataan ainakin muutamalle tomaattilajikkeelle sekä ylläkuvatun herneen lisäksi Pärnun sokeri-silpoydinherneelle. Ylläpitoviljelijöille annetaan ohjeet siemenviljelyä varten. Näistä tarkemmin siis siemenluettelossa, joka ilmestyy seuraavan lehden yhteydessä.

Löytyykö vielä vanhoja hernelajikkeita ja maatiaishernekantoja?

Selaillin vanhoja puutarhakirjoja. Frans Salosen Keittiökasvien ja marjain viljelys vuodelta 1925 sekä Ossian Lundenin Keittiökasvikirja (1913) nimesivät alla olevat hernelajikkeet. Valikoima oli suorastaan runsas. **Ovatko nämä herneet teille tuttuja ja löytyykö niitä vielä teidän pihoiltanne? Entäpä onko jollain vielä viljelyssä tai tietoa maatiaishernekannoista, vanhanaikaisista rokkaherneistä, jotka ovat ruskeankirjavia ja niitä viljeltiin vielä 30-40 vuotta sitten reuherneen nimellä?**

Pisum arvense – peltoherne

- Nord

Pisum sativum – tarhaherne:

- **'Koivikon sokeriherne'** – ”keskivarhainen, englantilaista miekka-laatua muistuttava, mutta sitä vähän varhaisempi, kotimainen laatu. Sitä on aikaisemmin viljelty Kiteen Lepolahdella ja vuodesta 1871 lähtien Koivikon tilalla. Ensimmäiset palot kehittyvät käyttökelpoisiksi tavallisesti heinäkuun lopulla. Sa-

masta kylvöksestä saadaan kuitenkin jatkuvasti tuoreita palkoja aina syksyn asti. Laatua pidetään erittäin arvokkaana. Korkeus noin 150 sm.”

- **’Perä-Pohjolan sokeriherne’** – ”*varhainen, sangen satoisa, Bismarck-laadun tapainen, mutta voimakasvuisempi. Viljelemisen arvoinen, etenkin Pohjois-Suomessa. Pohjoisessa kauan viljelty kotimainen laatu.*”
- Bismarck, Buchsbaum l. de Grace, Delicatess (Harmaa jättiläinen), Desirat, Englantilainen miekka, Heinrich, Moerheimin jättiläinen, Vilmorin
- **’Paksukuorinen voiherne’** – ”*70 cm korkuinen, palot paksuja, möyheitä, keskinkertaisen aikainen.*”
- Furst Bismarck, Buxbom l. de Grace, Saint Desirat, Englantilainen miekka, Moerheimin jättiläinen, Vilmorin ydin, Aikainen Luulaja.

Silpoherne:

- Buchsbaum eli de Grace, Dippen toukokuun, First of All (Henderson), Folger, Kentish Invicta, Konkordia, Nord, Rapid, Ruhm von Vietz, Saxa, Dippen aikainen toukoherne, Henderson’s First of All, Express, Folger, Roslagens, Rapid.

Silpoydinherne:

- **’Forssan ydinherne’**- ”*keskivarhainen, runsassatoinen, tunnettu ja kaupassa paljon kysytty kotimainen laatu. Sillä on täyteläiset, pitkät, suipot ja käyrät palot. Siement ovat kauniita, väriltään vihreitä ja maukkaita. Hyvä säilykelaatu.korkeus noin 150 sm.”*
- **’Iso-Herkkuherne’** – ”*kotimainen, keskivarhainen, satoisa laatu. palot täyteläisiä tummanvihreitä, siemenet mehukkaita, verrattain makeita. Erinomainen kauppalaatu, joka saa hakea vertaistaan. Korkeus noin 150 sm.”*
- **’Gauffin herkku’** – ”*suomalainen uutuus v:lta 1921; puolikorkea, satoisa ja maukas laatu.*”
- Abundance, Champion of England, Daisy, Excelsior, Fairbeard’s Nonpareil, Gradus (Ideal), Kiviherne (Stens’in), Primavera, Senaattori, Telephone, William Hurst, Wonder von America, Wonder von Witham, Champion of England, Daisy, Delicatess, Excelsior, Gradus, Kiviherne, Carter’s Telephone.

Terveisin *Anna Lassila*